

Beynəlxalq Təhsil İcmalı

İçindəkilər

02. Müəllimlərin əmək bazarına uyğunlaşması və şagird nailiyyətləri
04. Rəqəmsal qiymətləndirmələrdən istifadə: onlayn təhsil və qiymətləndirmə üçün rəqəmsal qiymətləndirmələrdən necə istifadə etmək olar?
06. Avropa Parlamenti, Avropa Şurası, Avropa İqtisadi və Sosial Komitəsi və Regionlar Komitəsi tərəfindən ali təhsil müəssisələri üçün Avropa strategiyası
08. İbtidai sinif və riyaziyyat müəllimi hazırlığı üzrə Türkiyə və Çin təhsil proqramlarının müqayisəsi

Müəllimlərin əmək bazarına uyğunlaşması və şagird nailiyyətləri

Maykl Beyts və həmkarları “Müəllimlərin əmək bazarına uyğunlaşması və şagird nailiyyətləri” adlı tədqiqat aparıblar. Tədqiqatda müəllimlərin təlim perspektivlərinin şagirdlərin ümumi fəaliyyət göstəricilərinə necə təsir etdiyinə dair təhlil aparılır. Müəllimlərin vəzifələrini asanlıqla yerinə yetirdiklərinə əmin olmaq üçün bir sıra amillər mövcuddur. Müəllimlərin peşə fəaliyyətini, vəzifələrini yerinə yetirmək üçün motivasiyaları yoxdursa, onların ümumi fəaliyyətinə nəzarət etmək asan olmayacaq. Tədqiqatda istifadə edilən uyğunlaşma modeli şagird nailiyyətində aşağıdakı üç əsas empirik məsələnin rol oynadığını aşkar etmişdir:

- müəllimlərin hər bir potensial vəziyyətdən əldə etdikləri nəticələr;
- müəllimlərin ödənişsiz vəzifələrə üstünlük verməsi;
- məktəb direktorlarının müəllimlər üzərində üstünlüyü.

“Müəllimlərin hər bir potensial vəziyyətdən əldə etdikləri nəticələr” adlı ilk empirik məsələ əlavə dəyərlə bağlı modellərin geniş spektrini müəyyən etmişdir. Müəllim təlim prosesində mükəmməl və səmərəli nəticə əldə edə bilər. Şagirdlər göstəricilərinə uyğun olaraq üstün və ya qeyri-üstün cəhətlərə malik olub-olmadıqlarına görə kateqoriyalara bölünürlər. Müəllimlərin qiymətləndirmə metodu hər bir şagirdə görə fərqlənir və onun, əsasən, müəllimlərlə əlaqəli olduğu qeyd edilir. Bu, müəllimlərə xüsusi vəzifələrə təyin olunmaq və nəticələrini təkmilləşdirərək şagird nailiyyətləri üçün həll yolları təqdim edir. Bu nailiyyətlərin təxminən yarısı müəllimlərin müqayisəli üstünlüklər əsasında təsnifatlaşdırılması nəticəsində əldə edilir. Digər yarısı isə peşəkarlıq səviyyəsi yüksək olan müəllimləri kateqoriyalara ayırmağı ehtiva edir.

“Müəllimlərin ödənişsiz vəzifələrə üstünlük verməsi” ikinci empirik məsələdir. Bu, müəllimlərin institusional əlamətlərə və davranış qaydalarının təhlilinə əsaslanaraq seçdikləri vəzifələri strategiyasız yerinə yetirmələri ilə əlaqədardır. Tədqiqatlar göstərir ki, müəllimlər məcburiyyət qarşısında qaldıqları, onlara öz mövqelərini seçmək sərbəstliyi verən məktəblərə üstünlük verirlər. Lakin bu prinsip məktəblərdə həssas ailələrdən olan şagirdlərlə münasibətdə öz vəzifə borcunu yerinə yetirən müəllimlər tərəfindən pozulur. Digər tərəfdən, peşəkarlıq səviyyəsi yüksək olan müəllimlər maddi cəhətdən aztəminatlı şagirdlərin təhsil aldığı məktəblərə üstünlük vermirlər. Lakin müəllimlər arasında bu seçim müxtəliflik təşkil edir.

“Məktəb direktorlarının müəllimlər üzərində üstünlüyü” müəllimlərin əmək bazarına və şagirdlərin fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən sonuncu empirik məsələdir. Məktəb direktorlarının qeydləri və rəyləri məktəblərin ümumi fəaliyyət prosesinin icrasında müəyyən rola malikdir. Belə ki, məktəb direktoru müəllimin fəaliyyət istiqamətinə müsbət və ya mənfi rəy vermək üçün qiymətləndirmə həyata keçirməlidir. Ehtimal olunur ki, məktəb direktorları xüsusi vəzifəyə kimisə təyin edərkən hər zaman peşəkar müəllimlərə üstünlük verirlər. Buna görə də müəllimlər öz vəzifələrini qorumaq və ya daha yüksək vəzifələrə təyin olunmaq üçün nəticəyönümlü fəaliyyət göstərməyə maraqlı olurlar.

Tədqiqatda əməkhaqqı və məktəb direktorlarının üstünlüklərinin müəllimlərin öz vəzifələrini yerinə yetirmələrinə təsir göstərdiyi müəyyən edilmişdir. Şagirdlərin

akademik nailiyyətlərini artırmaq məqsədilə məktəbdə fəaliyyət göstərən müəllimlərin fəaliyyətlərinin nəticələrini təhlil edərək qiymətləndirmək tövsiyə edilir.

Rəqəmsal qiymətləndirmələrdən istifadə: onlayn təhsil və qiymətləndirmə üçün rəqəmsal qiymətləndirmələrdən necə istifadə etmək olar?

Farhat N. Husain tərəfindən “Asiya – təhsil və təlim” jurnalında “Onlayn təhsil və qiymətləndirmə prosedurlarını müəyyən etmək üçün rəqəmsal Blum taksonomiyasının tətbiq edilməsi” adlı məqalə nəşr olunmuşdur. Məqalə İKT-də müasir vasitələrdən istifadə edərək müəllimlər tərəfindən etibarlı qiymətləndirmə mexanizminin yaradılmasından bəhs edir. COVID-19 pandemiyası zamanı dünyada şagirdlərin 87%-nin əyani təhsil prosesi dayandırılmış və bu da təlim-tədris prosesinin onlayn icrasına səbəb olmuşdur. Bu məqalə planlaşdırılan təlim nəticələrinə nail olmaq üçün şagirdlərin tələb və bacarıqlarına əsaslanan daha səmərəli rəqəmsal təlim və tədris üzrə qiymətləndirmə modelini müəyyən etmək məqsədi daşıyır.

Məqalədə planlaşdırmanın istənilən təlim-tədris modelində əsas proses olduğu şərh edilir. Müəllimlər dərslərini planlaşdırmalı və hər dərs üzrə gözlənilən nəticəni əldə etməlidirlər. Bu, adətən, Təlim İdarəetmə Sistemləri kimi müxtəlif təlim sistemlərindən istifadə etməklə prosesi sadələşdirir. Etibarlı qiymətləndirmə prosesi şagirdlərin anlayışları başa düşübdüşmədiyini yoxlamaq üçün zəruridir. Düzgün qiymətləndirmə təlimat vermək, idarə etmək, qeyd etmək, təhlil etmək və şərh etməklə qiymətləndirmə prosesinin etibarlılığını müəyyən edir. Qeyd etmək lazımdır ki, etibarlı qiymətləndirmə prosesi müəllimlərə şagirdlərin bacarıqlarını müşahidə etməyə, qiymətləndirməyə, təkmilləşdirməyə, dərk etməyə və onlar üçün lazımi qabiliyyət və bacarıqları əldə etməyə kömək edir.

Blum taksonomiyası müəllimlərin təcrübələrindən istifadə edərək, rəqəmsal təlim prosesi zamanı istiqamətləndirmə vəzifəsini yerinə yetirdiyi üçün bu kimi hallarda köməyə çatır. İKT prosesləri təsvir etmək üçün diaqramlardan və axın sxemlərindən istifadə etməklə dərsləri yadda saxlamağa və anlamağa kömək edir. Bildiyimiz kimi, Blum taksonomiyası müvəffəqiyyətli təlim prosesinin müşahidə edilməli olduğu altı səviyyəyə malikdir.

Taksonomiya şagirdlərə bilik və bacarıqlarını artırmağa kömək etmək məqsədilə sadə bacarıqlardan yüksək bacarıqlara qədər müxtəlif fəaliyyətləri dəstəkləyir. Bu model əsasında etibarlı onlayn qiymətləndirmə prosesinin yaradılmasına kömək etmək üçün İKT və IT bacarıqlarından istifadə olunur. Müəllimlərə, qiymətləndirmə üzrə məsul şəxslərə, şagirdlərə öz ehtiyaclarını və tələb olunan bacarıqları mənimsəmək üçün terminologiyalardan və ümumi dillərdən istifadədə kömək etmək üçün bu modelə tələbat vardır.

Andre Çörçiz Blum taksonomiyasının altı səviyyəsi ilə yanaşı, rəqəmsal cihazlar vasitəsilə təlim prosesini necə istiqamətləndirməklə bağlı müəllimlərə təlimat vermək məqsədilə **Rəqəmsal Blum Taksonomiyasını** yaratmışdır.

Rəqəmsal Blum Taksonomiyası

Kommunikasiya spektri

Əməkdaşlıq, moderasiya, danışıqlar, müzakirələr, şərh, şəbəkə görüşləri, "Skayp" yazışmaları, videokonfrans, suallar, cavablar, nəşrlər və bloqların idarə edilməsi, şəbəkələrin yaradılması, iştirak, söhbət, e-poçt, tvitlər, mikrobloqinq, ani mesajlar və test.

Bu modeldə hibrid təlim mühitinin bir hissəsi olaraq video zənglər kimi texnologiyalardan istifadə olunur. Modeldə dərsin planlaşdırılması Təlim İdarəetmə Sistemi vasitəsilə həyata keçirilir və müəllimlər bunları diqqətlə tərtib edirlər. Onlayn qiymətləndirmə prosesinə gəldikdə isə, müəllimlərin İKT-nin köməyi ilə onlayn dərslər zamanı qiymətləndirmə suallarını tərtib etmələri də əsas komponentdir.

Nəticə olaraq bildirilir ki, Blum taksonomiyasından istifadə etmək, onu rəqəmsal Blum taksonomiyası və İKT ilə birləşdirmək onlayn dərs zamanı təlim-tədris prosesi və şagirdlərin qiymətləndirilməsinə kömək etmək üçün istifadə edilə bilər. Bu modellər tətbiq olunarsa və bu gün dünyada mövcud olan rəqəmsal vasitələrlə birləşdirilərsə, həm təlim, həm də qiymətləndirmə prosesində etibarlılıq əldə oluna bilər.

Avropa Parlamenti, Avropa Şurası, Avropa İqtisadi və Sosial Komitəsi və Regionlar Komitəsi tərəfindən ali təhsil müəssisələri üçün Avropa strategiyası

Məqalədə Avropa regionunda tələbələr, müəllimlər və tədqiqatçılardan ibarət 5000-ə yaxın ali təhsil müəssisəsinin olduğu qeyd olunur. Bu regionda yaşayan əhali kifayət qədər maliyyə vəsaitinə sahib olmaqla, innovasiyalar və tədqiqatlar vasitəsilə sosial problemləri həll etmək üçün unikal mövqeyə malikdir. Lakin məqalədə bu məsələ də diqqətə çatdırılır ki, ali təhsil hələ istənilən səviyyədə deyil. Bu isə Avropada insanların əksəriyyətinin qeyd olunan problemi həll etmək üçün tələb olunan adekvat bacarıqlara sahib olmamasından irəli gəlir. Avropalılar ali təhsil müəssisələri üçün 2030-cu ilə qədər və ondan sonrakı dövrlərdə sosial problemlərə innovativ həllər təklif etməklə Avropa təhsil məkanında dəyişikliklər etməyə kömək edəcək strategiya hazırlayıblar.

Strategiyanın əsas məqsədi ali təhsil müəssisələrinin dəyişikliklərə daha həssas, adaptiv olmasını dəstəkləmək və Avropanın gələcəkdə baş verəcək yeniliklərə hazırlıqlı olmasından ibarətdir. Komissiyanın 2030-cu ilə qədər və ondan sonrakı dövrlərdə fəaliyyət göstərəcək strateji hədəfi var. Burada əsas məqsəd apardıqları tədqiqatlara uyğun olaraq, Avropanın ali təhsil müəssisələrini daha da təkmilləşdirmək, dəyişikliyin aparıcı qüvvəsi olmaq üçün onları gücləndirmək, liderlik səviyyəsinə çatmağa təşviq etməkdir. Komissiya “ali təhsil müəssisələrini Avropa həyat tərzinin göstəricisi kimi dəstəkləmək”lə 2024-cü ilə qədər bu məqsədlərə nail olmaq niyyətindədir və bunun əsasında Avropa Komissiyasını təkmilləşdirmək məqsədilə “ali təhsil və tədqiqat planını, adekvat tədqiqat, ali təhsil sahəsinə maliyyə qoyulmasını gücləndirmək”dən ibarət çərçivə proqramı hazırlayıb. Bu çərçivə proqramında aşağıdakılar öz əksini tapır:

1. Adekvat maliyyə dəstəyi ilə Avropada ali təhsilin və elmi tədqiqatların inkişafı və gücləndirilməsi. Bildirilir ki, hazırda Avropada Ümumi Daxili Məhsulun (ÜDM) təxminən 0,48%-i ali təhsilin dəstəklənməsinə sərf edilir və bu məbləğin 2021-2027-ci illər ərzində 80 milyard dollara qədər artacağı gözlənilir.

2. Avropada gələcəkdə baş verəcək dəyişikliklərə uyğun olaraq bacarıqlar formalaşdırmaqla; keyfiyyəti dəstəkləməklə; müxtəlifliyi, inklüzivliyi və bərabərliyi təşviq etməklə; regionun demokratik dəyərlərini təbliğ etməklə və qorumaqla ali təhsil müəssisələrinin Avropa mədəniyyətinin göstəricisi olmasına dəstək vermək. Ali təhsil müəssisələri vətəndaşlıq vəziyyətini, bərabərliyi, müxtəlifliyi, tolerantlığı, sosial birliyi, etimadı təbliğ edir. Bununla da Avropa regionda demokratiyanın qorunması üçün daha yaxşı mövqedə dayanır.

3. Ali təhsil müəssisələrinin rəqəmsal ötürmədə dəyişikliyin aparıcı qüvvə olması. Yaşıl keçidə nail olmaq üçün bacarıqların, sənədlərin, texnologiyanın inkişafına tələb artır və Avropa buna nail olmaq niyyətindədir. Çətinliklərin həlli yollarının araşdırılmasını nəzərdə tutan bu məqsədə nail olmaqda ali təhsil müəssisələrinin böyük rolu var. Ali təhsil müəssisələrinin tədqiqatçıları və tələbələri real dünya problemlərini həll etmək üçün tələb olunan rəqəmsal bacarıq və sənədlərlə təchiz etməklə rəqəmsal keçid üçün innovasiyaların təşviqinə ehtiyac var. Avropanın ali təhsil sektoru COVID-19 pandemiyası zamanı davamlılıq nümayiş etdirmişdir ki, bu da, komissiyaya rəqəmsal həlləri qəbul etməyə daha çox təkan verir.

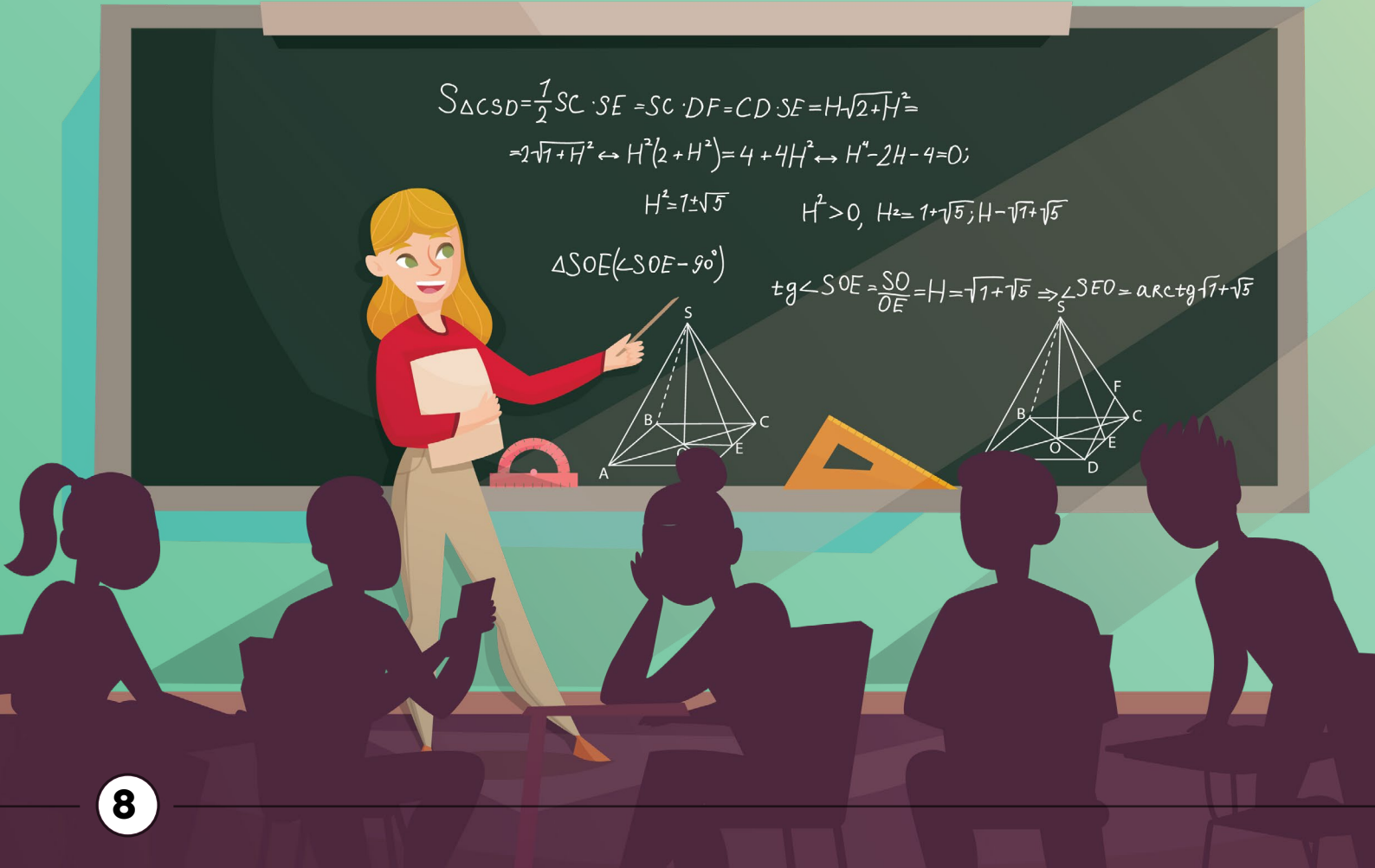
4. Ali təhsil müəssisələrinin Avropa regionunda aparıcı qüvvəyə çevirmək üçün səylər göstərmək. Qeyd edilir ki, Avropanın global rolu 21-ci əsrdə azalmaqdadır və indi onun global əhatə dairəsini əvvəlki illərlə müqayisədə daha çox genişləndirməyə ehtiyac vardır. Ali təhsil müəssisələri digər müəssisələrlə əlaqələr qurmaqla və Avropa dəyərlərini dünyada təbliğ etməklə buna nail olmağa kömək edəcəklər.

5. İdarəetmə və monitoring vasitəsilə fəaliyyətin həyata keçirilməsi. Komissiya nəzərdə tutduğu məqsədlərə nail olmaq üçün monitoring planının bir hissəsi kimi Avropa Ali Təhsil Sektoru üzrə Mərkəz yaratmaq niyyətindədir.

Avropa strategiyası ali təhsil müəssisələrini Avropanın gələcək səylərini necə dəstəkləyə biləcəyinə dair komissiyanın missiyasını və hadisələrə hansı nöqtəyi-nəzərdən baxışını müəyyən edir. Bununla da Komissiya dövlətləri və ali təhsil müəssisələrini təhsilə və ümumilikdə Avropaya töhfə vermək üçün əməkdaşlığa dəvət edir. Belə ki, bu əməkdaşlıq və dəstəyin Avropanı çətinliklərə qarşı daha dayanıqlı vəziyyətə gətirmək və regionun problemlərini aradan qaldırmaq üçün həll yolları təqdim etməsi gözlənilir.

İbtidai sinif və riyaziyyat müəllimi hazırlığı üzrə Türkiyə və Çin təhsil proqramlarının müqayisəsi

Bu məqalə OECD, Türkiyə Təhsil Nazirliyi, Amerikanın Milli Təhsil və İqtisadiyyat Mərkəzindən əldə olunmuş tədqiqat məlumatları əsasında nəşr olunmuşdur. Məqalədə Türkiyə və Çin Respublikalarında ibtidai siniflərdə dərs deyəcək müəllimlərin ixtisas hazırlığı proqramının məzmunu və həmin proqrama qəbul mexanizmlərindən bəhs olunur. Türkiyədə müəllim hazırlığına pedaqoji ixtisaslar üzrə fakültələr cavabdehdir. İbtidai sinif və riyaziyyat müəllimi olmaq üçün namizədlərin orta məktəb məzunu olması və Qiymətləndirmə, Seçmə, Yerləşdirmə Mərkəzi (ÖSYM) tərəfindən həyata keçirilən iki mərhələli universitetə qəbul imtahanı verməsi əsas şərtidir. Türkiyə ilə müqayisədə Çində ibtidai sinif və riyaziyyat müəllimi olmaq şərtləri hər əyalətə görə fərqlənir. Bütün əyalətlər üçün ümumi şərt hər bir namizədin orta məktəbi müvəffəqiyyətlə bitirməsi və milli qiymətləndirmə imtahanını müvəffəqiyyətlə verməsidir. Bu şərtlər istisna olmaqla, təhsil müəssisələri öz qəbul imtahanlarını sərbəst keçirmə imkanlarına malikdirlər. Həmçinin, Honq Konqda müəllim hazırlığı proqramına qəbul olmaq üçün namizədlər müxtəlif fənlər üzrə praktik imtahanlar verir, ingilis və çin dilləri ilə yanaşı, fənlər üzrə tədris metodikası qabiliyyətini qiymətləndirmək üçün müsahibədən keçirlər. Şanxayda isə orta məktəbi müvəffəqiyyətlə bitirən məzunlar dil bacarıqları üzrə imtahandan uğurla keçməli və müsahibədə iştirak etməlidirlər. Bu, müəllim hazırlığı proqramlarına qəbul olmaq istəyən məzunların qarşısına qoyulan əsas tələbdir. Hər iki ölkənin müəllim hazırlığı proqramlarına qəbul qaydaları arasında oxşarlıqların olduğu məqalədən də aydın görünür.

Eyni zamanda, Çində şagirdlər müəllim hazırlığı proqramlarına qəbul olmazdan əvvəl müsahibə yolu ilə onların fərdi xüsusiyyətləri və psixoloji vəziyyətləri qiymətləndirilir. Burada məqsəd onların ixtisasa nə dərəcədə uyğun olub-olmadığını müəyyən etməkdir.

Tədqiqatda ibtidai sinif və riyaziyyat müəllimi hazırlığı proqramının strukturu da araşdırılmışdır. Həm Türkiyədə, həm də Çində bu proqrama ümumi təhsil fənləri, əsas ixtisas fənləri, ümumi ixtisas fənləri daxildir.

Türkiyədə ümumi təhsil fənlərinə: psixologiya, təhsil fəlsəfəsi, təhsil texnologiyası; əsas ixtisas fənlərinə: riyaziyyatın əsasları, riyaziyyat tarixi, təhlil, abstrakt riyaziyyat; ümumi ixtisas fənlərinə isə: informasiya texnologiyaları, xarici dil, Türk dili daxildir.

Çində isə ümumi təhsil fənlərinə: təhsil və pedaqogika, psixologiya, təhsil texnologiyaları; əsas ixtisas fənlərinə: bir sıra riyaziyyat kursları; ümumi ixtisas fənlərinə: ingilis dili, idman, siyasət, hüquq, kompüter kursları daxildir. Lakin hər iki ölkənin müvafiq təhsil kursları üzrə kreditləri bir-birindən fərqlənir. Təhsil ixtisas fənləri üzrə kreditlərin sayı Türkiyədə (N=38), Çində (N=11); təhsildə seçmə fənlər üzrə kreditlərin sayı Türkiyədə (N=12), Çində isə (N=10); Əsas ixtisas fənləri üzrə kreditlərin sayı Çində (N=88), Türkiyədə isə (N=57); ümumi ixtisas fənləri üzrə kreditlərin sayı Çində (N=45), Türkiyədə isə (N=19).

Hər iki ölkədə ibtidai sinif və riyaziyyat müəllimi hazırlığı proqramına seçmə fənlər də daxildir. Seçmə fənlər üzrə kreditlərin sayı Çində (N=21), Türkiyədə isə (N=12)-dir. İki ölkənin kreditləri arasındakı fərq göstərir ki, Türkiyədən fərqli olaraq, Çində əsas və ümumi ixtisas fənlərinə, Türkiyədə isə daha çox təhsil ixtisas fənlərinə diqqət yetirilir. Bu ölkələrin təhsil proqramları arasındakı fərq müəllimlik ixtisasına qəbul şərtlərindəki müxtəliflikdən irəli gəlir.

Məqalədə bildirilir ki, pedaqoji təcrübə və ixtisasartırma kursları müəllim hazırlığı proqramlarının ayrılmaz hissədir. Türkiyə və Çin təcrübə kreditləri baxımından müqayisə edildikdə, Türkiyədə təcrübə kreditlərinin sayı (N=10), Çində isə (N=6)-dir. Bildirilir ki, hər iki ölkədə keçirilən pedaqoji təcrübə üçün ayrılan kreditlər kifayət deyil. Bunun üçün müəllim namizədlərinin təhsil müddətində nəzəri cəhətdən öyrəndiklərini sinif mühitində tətbiq etmələri vacibdir. Beləliklə, təcrübəyə nə qədər çox vaxt ayrılrsa, müəllim namizədlərinin öz tədris bacarıqlarını təcrübədən keçirmə şansları bir o qədər çox olar. Araşdırmada hər iki ölkədə müəllim namizədlərinin yalnız son illərdə pedaqoji təcrübə keçdikləri qeyd olunmuşdur.

Hər iki ölkədə müəllimlərin işə qəbul qaydaları da müqayisə edilmişdir. Aydın olmuşdur ki, bu qayda Türkiyənin hər bir əyalətində eyni olsa da, Çində əyalətlərə görə fərqlənir. Belə ki, Türkiyədə ibtidai sinif və riyaziyyat müəllimi işləmək üçün namizədlər Dövlət Kadrlarının Seçimi İmtahanında (KPSS) iştirak etməli, tələb olunan balı toplamalı və müsahibədən keçməlidirlər.

Çində isə məktəbəqədər, ibtidai, orta və peşə məktəblərində fəaliyyət göstərmək istəyən namizədlər üçün ayrıca imtahan vardır. Əyalətdən asılı olaraq, namizədlər bu və ya digər peşədə çalışmaq üçün fərqli keyfiyyətlərə malik olmalıdırlar. Məsələn, Honq Konqda namizədlər məktəbdə işləmək üçün Təhsil Bürosuna müraciət etməlidirlər. Bundan başqa, Çində müəllimlərin beş ildən bir sertifikatıya prosesi həyata keçirilir və bu proses ömürboyu öyrənmə kimi qiymətləndirilir. Bildirilir ki, müəllimlik mövqeyinin qorunub saxlanılmasında sertifikatın əhəmiyyəti böyükdür. Yəni müəllimlər öz mövqelərini qorumaq üçün daim özlərini təkmilləşdirməlidirlər.

Türkiyədə isə müəllimlər məktəbdə işləməyə başladıqdan sonra onlara özlərini təkmilləşdirməyə dair heç bir tələb qoyulmur. Araşdırma göstərir ki, Çində milli qiymətləndirmə imtahanının məzmunu müəllimin tədris etdiyi təhsil pilləsinə görə dəyişir. Halbuki, Türkiyədə müxtəlif təhsil pilləsində dərs deyən bütün müəllim namizədlər eyni

imtahanı verir.

OECD, Türkiyə Təhsil Nazirliyi, Amerika Milli Təhsil və İqtisadiyyat Mərkəzindən əldə olunmuş məlumatlar əsasında təhsil sistemlərinin təkmilləşdirilməsi üçün aşağıdakı təklifləri irəli sürür:

1. Universitetlərə qəbul meyarı kimi milli imtahandan başqa təhsilalanlarla müsahibə aparıla bilər.
2. Pedaqoji təcrübə saatları artırılmalı və müxtəlif illər üzrə təşkil oluna bilər.
3. Məktəblərə işə qəbul imtahanlarının məzmunu müəllim namizədlərinin tədrisi apardıqları səviyyəyə görə fərqlənə bilər.
4. Beynəlxalq kontekstdə özünü ifadə etmək və xaricdə işləmək üçün yüksək səviyyədə xarici dil bacarıqlarına sahib olmaq müəllimliyə namizədlər üçün faydalı hesab olunur.
5. İbtidai sinif və riyaziyyat müəllimlərinin ixtisaslarının artırılması daim nəzarətdə saxlanılmalıdır.
6. Universitetə qəbul olunmazdan əvvəl namizədlərin müsahibədən, psixoloji testlərdən keçməsi məqsədmüvafiq hesab olunur.

Yekun olaraq qeyd olunur ki, ibtidai sinif və riyaziyyat müəllimi olmaq üçün təhsil fakültəsinə qəbul baxımından Çin sistemi öndədir. Təhsil fakültəsinə qəbul olmaq üçün əsas meyar isə dil bacarıqlarının (ingilis və çin dili) mükəmməl olmasıdır. Ünsiyyət bacarıqları vacib olduğundan, öyrətmədə ünsiyyət qurmağı bacaran insanlar bu peşəni seçməlidir. Üstəlik, əksər ölkələrdə ingilis dili ümumi dil olduğundan, bu dili mükəmməl bilmək müəllimliyə namizəd şəxslərə istənilən ölkədə asanlıqla riyaziyyat müəllimi olmağa kömək edir. Eyni zamanda, Türkiyə ilə müqayisədə Çində əsas ixtisas fənlərinə daha çox diqqət yetirildiyindən, müəllim namizədləri ixtisas fənləri ilə daha çox təmin olunurlar. Buna görə də onların daha ixtisaslı və bilikli olduqlarını söyləmək olar.

